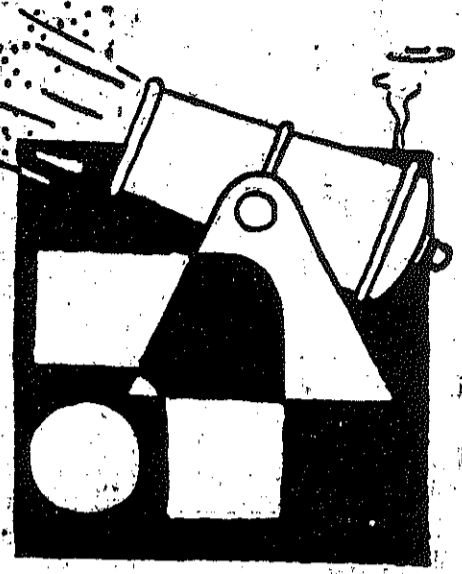

20 E 8 H 705
ג.מ.א.

גליון ג'
שנה ראשונה
ירושלים
יום ששי ניסן ב' תרפ"ט 12-4-29
העורך: עזמות - המויל: דפוס עזריאל
המחיר 10 מיל.

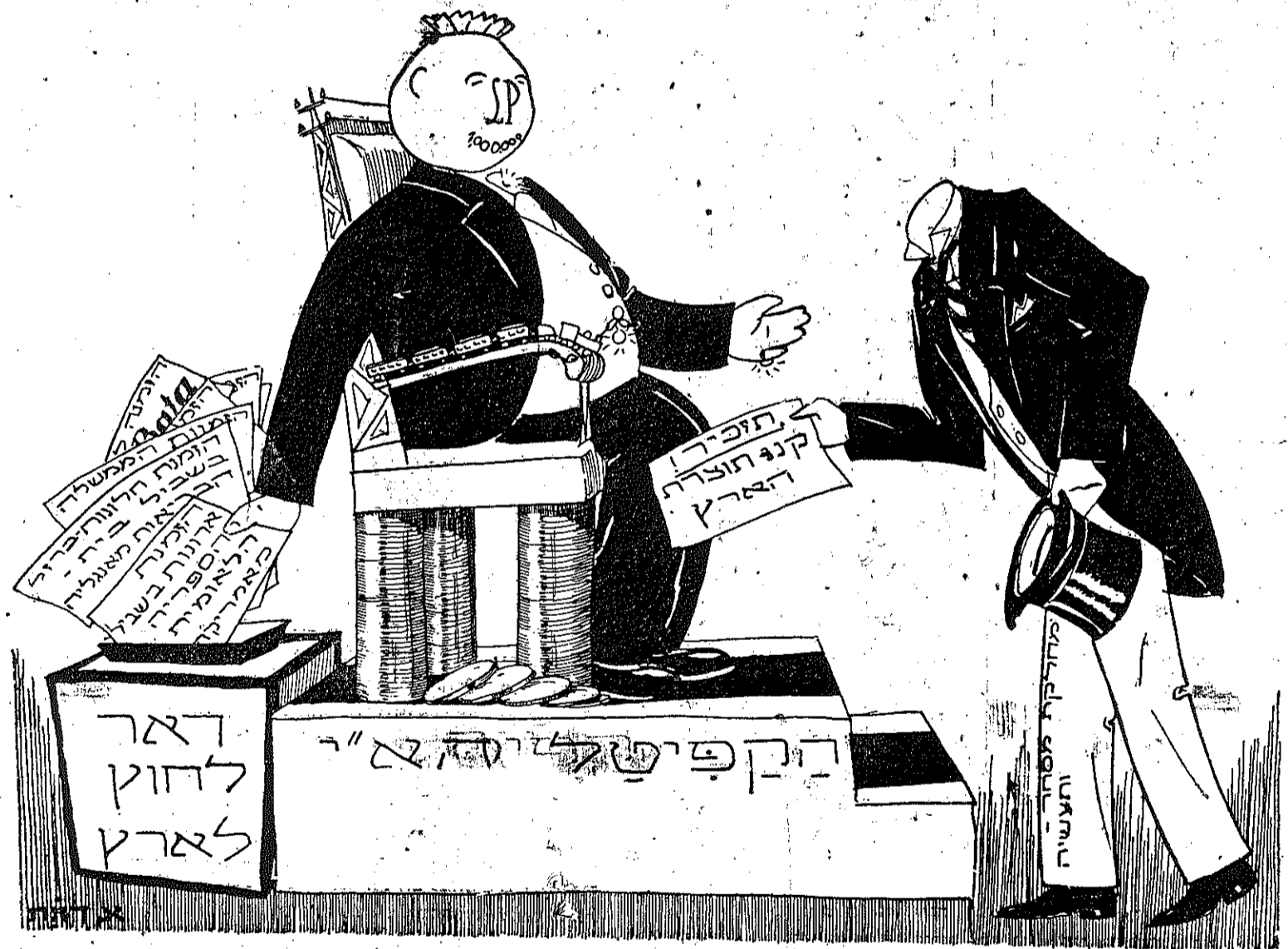
HATOTAH

תותה

אמר עזמות: אין לך דבר העומד בפני הלצון

למען "תוצרת הארץ"...

זו מקרבת תזכיר למען תוצרת הארץ דרך דוחה ומקבלת סחורה מחוץ לארץ.

כ"ב תשרי ה'ת"ש
ירושלים

שעורי הסתכלות

(מבט למסוה)

עברתי בשבוע זה ברחוב הנביאים בעירנו וראיתי שני יהודים עומדים ומסתכלים בקנאה אל הערבים העובדים וחופרים באדמה ומושכים את חוטי החשמל מחוך הגלגלים הגדולים, ולקחה אוני שמץ משוהתם זו המענינה:

— זהו באמת סקנדל! — אומר אחד מהם מחוך רוגז — בכל העבודה הזו של החשמל אין אף רגל של יהודי, ממש בבלי יראה ובבלי-מצא בכל חוצות ירושלים...

וענה לו השני:

— רק אתמול הלכתי אל הקבלן שלהם ודרשתי ממנו עבודה בשביל קבוצת-פועלים.

— נו, ומה אמר לכם?

— הוא אמר לנו תומי את הפסוק: "מאפיש! יא אהוד מוש לאזים... No Jews!" ובעברית פשוטה זאת אומרת: את היהודים לעבודה לא נוכל לקבל, אבל את כספם בעד החשמל נקבל מהם אחיכ בשתי ידיים וכפלי-כפלים.

מובן מאליו שאחרי ה"ברוך-הבא" הזה שקבלו אחיכ ממנו, אין ברצוני ללמד עליו זכות, ואולם כפי ששומעים מפי יודע-דבר אין העבודה נעשית לא ע"י אברהם-מסות היוני ולא ע"י החברה החשמלית מעשרת-השבטים אלא ע"י קבלן שעבר בירושה כחברה האנגלית עפי החוזה שלהם עם מברומס, והוא, כלומר הגוי הזה, אינו יודע "חכמות" ורוצה הנהו, קדם כל שיעלה לו בזוכ. והחשבון שלו הוא פשוט: יודע הוא חשבון כי עשרה או חמשה-עשר גרוש מכסימום הם פחות מן 25 גרוש מינימום ליום. והשנית—וזהו העיקר!—אין לפועלים הערבים לא שבת ולא קרנבל ולא בחירות ולא שבתות... (אגב, רצה אחד מפקידי הממשלה לקפח את פרנסתו של יהודי-ספרדי בעירנו ונסה בכל האמצעים ליטול מימנו את זכות המכירה של הבולים הנמצאת בידו עוד מלפני המלחמה, ולמסרה לגוי מושלמי מפני שזה האחרון מוכר בולים — כך טען הפקיד — בכל שבעת ימי השבוע...)

ומכיון שאנו מדברים בשביתות ובערב-שביתות בארצנו נוכרתי בענין של פחטר והופמן בחיפה. וזהו החשבון הקצה שמסר לי אחד מתלמידי-סליחה, שכחתי כי אין כבר "תלמידים" — בחיפה:

בבית-החרשת של פחטר והופמן שבתו 130 פועלים ולא הכינו את העמדים לרוטנברג בגסר. מה עשה ה פחטר בן-האיר זה? הלך ושלה תלגרם ישר לעושי-רצונו בחיפה לפטר ולשלח לביתם מיד 150 פועלים אשר עסקו בהקמת העמדים בגיסר והרו יש לך קימא-לן של 280, שני פועלים ללא עבודה.

ואתא פקיד הפיקא וקרא דרור למאתים וחמשים פועלים, שנשארו-בלי עבודה מפני חוסר צנורות להשקאה שהוזמנו בבית-החרשת פחטר והופמן, אמר מתח 530 פועלים. מחוסר-עבודה בבית-אחת.

מה עשו הפועלים? — ראו שהעסק ביש, הלכו ושלהו תלגרם לרוטנברג בוז הלשון: אכלנו, חווק, מתביישים אנו לבקש מחילה מהבורגנים ימיש, שלח לנו תלגרם תכוף וגזור עלינו לשוב לעבודה... ועל זה ענה להם רוטנברג ב"ל במברק יותר קצרו: "היחא, שקצים! שובו חזרה אל החרד!... וכלם שבו בחטם מורד-ארצה במחילה אל בית-החרשת, והלואי לארד-ימים... ולכן חירושלמן בעל הדפוס בעירנו מהו שישלח את שולח תלגרמים ואינו מתפעל מאיומים ומשביתות, אלא שחור-בכבודו ובעצמו הפשיל את שרוליו ונתחפש ל"בחור-הועצער" ויחד עם בני-ביתו הם מסדרים את האותיות בלי טעויות ומגלגלים זכות עליהם בידיהם עד יעבור זעם ומתפרנסים ביה מיגיע כפם והפועלים המסדרים נהפכו אף הם למנהגסים ולג' דודי החובות ומקבלים (אם נותנים להם) מאת המנהיגים שלהם קצבה שבועית חלוקה אדומה של 30 גרוש בכל עש"ק שפר-בסלה וטוילים ברחובות...

לא נסעתי אל התערוכה בת"א מעני כמה טעמים: ראשית, עיף הנני עדיין מהקרנבל בת"א והשנית—כמו שאמר לי אוסישקין בשבוע זה—טוב, לנסע לשם אתר כך בשעה שאין קהל ואין אבק, אין טרם ואין טראסק, ויכול הנך לראות את התערוכה בנחת ולחטבונך בשקט, ושלוה—ולמח נרמה את עצמנו? (את זה אני אומר!) הן כל המנהלים למינותם, כל המאכזרים והקנאקזרים שלנו רצים לתערוכה על חשבוננו ובאים שם לא לראות אלא להראות, מעין תערוכה נודדת, ול"תערוכה" כזו לא כדאי לדעתי ואולי גם לדעתכם, לרוץ לת"א ואין דבר אם נראה אותם פחות... —מחטם — אומר לי איש הברז — עושים אצלנו פיל ובהפרדו מעמי לסור לביתו, הוסיף, איש-הברזל ואמר: —והרע שבדבר הוא, כי לא רק את הטוב ואת הקרנבלים והירורים מגוימים ומנפחים אצלנו כי אם גם את הדברים הבלתי נעימים...

איני יודע אם כוונתו היתה, אולי לאינפיעאת?...

ומסתמא קראתם, רבותי, בעתונים את כל הברכות והנאוים, וביחוד את ה"מי שברך" הגדול שעשה לנו הנציב בפתחת היריד. אמנם ידענו כי נציבנו החדש הוא אדמיניסטרטור מצוין אבל לא ידעתי כלל כי הוא גם, הומוריסט נפלא—לא הרבה נשאר לכם ללמד תורת הבנין, ולא לחנם הביע את שמחתו הגלויה, שרב החברות של קוצרת-חוץ בתערוכה הן אנגליות (ביתן הלורד מלצט והחברה החשמלית ועוד), ויעץ לנו עצות טובות לגדל עצי תות ותולעי-משן, מחמת שאין כנראה מסחורה זו באנגליה, וברדיעבר אפשר יהיה להשיגה מאתנו גם בלי מכס... וכך דרכה של ממשלתנו הרוממה ירום הודה: אינה מסכימה לאש ולגודר בארצנו, אבל נותנת היא קונצסיה על המים שאין בהם סכנת, וביחוד למים-מלוחים ולמיץ של תפוחי-זהב ולדגים אלמים ושמורים או מעושנים — ונסיונותיו המוצלחים של הפץ מרחובות בשעתו הלא יוכיחו!...

וגולת-הכותרת של כל התערוכה היא, כמובן, תוצרת-הארץ ולפיכך התעכב ה, ה הנציב בהאש-וראשונה על יד הביתן של יקב ראשון-לציון וזכרון-יעקב, ולא ידע אולי הנציב כי מאחורי החביות הגדולות והקבוקים המלאים יש הברון רוטשילד שיחקה, שלא עשה אף שבת אחת במשך חמשים שנות עבודתו בא"י, ואם נסה פעם, לשבות קצת ולא לשלח אויבו סכום, הרי שלם, אחיכ פי שנים ושכש...

התחנה השניה שלו היתה, כמובן, ב"נור" (לא ניר!) על יד המסגד והתורם שהוקמו ממדלקות, הביתן הנחמד הזה שהוצג, עם כל הנערים באולם התערוכות של, הניטיבס מתוצרת-הארץ, ושמקומו היה ראוי על יד מלצט, העשיר...

שאל הנציב מה פירושנו של "Nur" ואמר לו שוהה מלה עברית: יזו אור.

ומדוע לא כתוב בעברית, נור, שאל הנציב בתמונתו — וזהו העברית של בן-אבא, ענה, לו אחד מבני-לוחיתו בלצון.

— לא, הסביר הש, השלט הזר הוא סגולה לריקלמה לקונים יהודים... וראויה לדבר שמוכר מיד-הבושם, מכין בקבוקי "ארדי-קולון" בעברית בשביל חו"ל ובצרפתית Paris בשביל אנשי תל-אביב...

ואולם את כל המעשה בכל זה ש ב י ת ו ת בעכו וצרות המשטרה בחיפה ובעכו וביחוד את סוד הציאה שכ העסק מידי הבעלים היהודים אל הגויים מארצות הצפון — את זה, שכהו כנראה, לספר לנציב.

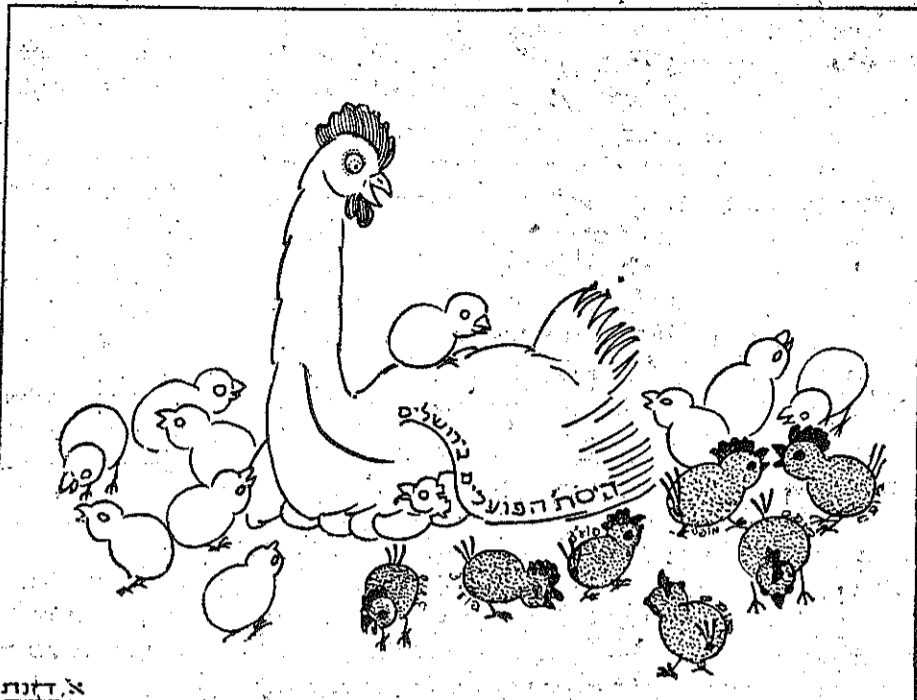
ואולם אני לא הייתי שוקק כל זאת, ואלמלי הייתי אני מבני לגייתו הייתי מספר לו דוקא, כדרכי, כמה מעשים שהיו, בעברית העזומתית שלי ומבקש מאת נדיב, גאון המתורגמנים שלנו, לתרגם את דברי באנגלית הקיפלינגית שלו מלה במלה.

על הבחירות...

החוצאות 4 מן הפראקסיה
 פרעיצ קיצוניים 3
 ס"ה 7 מופסים

רופא מסור

הרופא בודק את החולה ושואל ממנו שאלות שונות:
 — הגדינא לי, בבקשה, היש לך דירה טובה?
 — כן, טובה מאד!
 — כמה אתה משלם שכר-דירה?
 — לא ביוקר.
 — היש לך מים וחשמל?
 — כן, שניהם.
 — ובעלי-הבית אינו דוחק בתשלומים?
 — לא, חסודשולם.
 — והדירה אינה רטובה? היש בה שמש?
 — בודאי... אבל, יגידנא לי אדוני הרופא, היש לזה שייכות עם מחלתו?
 — לא, אין שום שייכות למחלתך. שואל אני סתם כך. הואיל ואתה לא תאריך ימים בכל אופן, רוצה אני לקבל את דירתך.

התנגלות מהררת! - מנין בא לי האדום האדום הזה בין אפרוחי? כנראה מיום שהכרתי בלול את התרנגול ממוסקבה...

נוכחתי בנרות הללו של הנוכה שאסור להשתמש בהם אלא לראותם בלבד. ושואל אני שאלה תמימה זו: כלום רעיתו הכבודה של בעל-המאמר הנלהב כי-כ לתוצרת-הארץ משתמשת הרבה בתוצרת-הארץ? וכי אינה לבושה מקף רגלה ועד ראשה מסחורות שיש עליהן חותמת Made in Holland?
 ושאלה זו לשאלת לא רק ממנו כי אם גם ממך, ידידי הקורא, וממך, תלמידתי החביבה, וגם ממני בעצמי... שהרי אנו במחילת כבודנו, נאה דורשים ואיננו נאה מקיימים. רוממות-אל בגרונו על השפה העברית והלאומית באספות ובעתונות ובינינו לבין עצמנו - למה נכחד? - אנו או הבים לדבר כל מיני לשונות וביהוד רוסית...

מעשה ברוקפלר אחד, גביר עצום יותר ממני, שהחליט בדעתו להקים מוזיאום בירושלים עידוק ומסר את העבודה לממשלתנו ירום הודו, ולא חס על ממונו ומבובו תרפ"ט אלפים וכמה מיליונים. והנה הלכו פקידי הממשלה והזמינו דלתות וחלונות דוקא מאנגליה Made in England ושכחו, כנראה, - שר של שכחה שולט עליהם בנוגע אלינו - כי ישנם כאן לא רק בתערוכה אלא בח"א, חיפה וירושלים צנטר, פחטר והופמן, אורבט ועוד רבים שאינן זוכר ברגע זה, שילכו להמציא להם את הסחורה הזו ממש ובלא חוספת מחיר כלל.

כנראה, למדו את זה מפקידי הממשלה, שלנו על הר-הצופים, מהמנהגים, הירוק שהזמין ארונות-ספרים לאוניברסיטה העברית דוקא מאמריקה, עפי, הפטנט האחרון. והתענוג הזה עולה לעם ישראל לא פחות מן חמשת אלפים פונט. ונמצאו תמימים בין בעלי בתי-החרשת מתוצרת-הארץ, שנסו להציע לפניו הצעות נדחות וגם הביאו אפילו הסכמה מאת רבני אגודת-המהנדסים ועשו הנחה - כך אומרים - על 1500 פונט, וטענו שגם הכסף ישאר בארץ ולא יצא לחו"ל, ואולם, סכום פעוט כאלה וחמש מאות פונט אצלנו בזמן הזה בינו ובינך מה הוא? הן זהו כסף העם מחפרותות שנקבצו באהבה בכל העולם ומה רעש?

ובמה טובים הם, למשל, ממהנדסי בית-הבריארות שהזמינו את הדלתות והחלונות ושאר האביזראות לא מתוצרת-הארץ חלילה אלא דוקא Made in England?

ואולם את זה לעומת זה עשה אלהים. מספרים כי בתערוכה זו נמצאו שני תיירים אלרייטניקים מקנדה, שנגשו אל ביתן רובין וקנו מאתו שתי-הזמלות במאהים פונט. תמהו הבריות ושאלו אותם מה ראו על ככה לשלם 1000 דולר בעד שתי תמונות?
 — אלה תמונות של Rubens, ענו התיירים מתוך דרך-ארץ ויראת-הכבוד.

רק טעות קטנה בשם... וכשקראתי בכל העיתונים את המאמר, תערוכת היובל, המדובר בהתלהבות על תוצרת הארץ ומזמין את הקהל לתערוכה כדי לראות בתוצרת הארץ, להסתכל בה ולהתבונן בה,

והא ראייה:
 בנשף שנערך במוצאי-שבת במגרש הרוסי לטובת השחפנים נערכו אראלו חזיונות עבריים ע"י התוכי" מסדרו הנשף, מהקולונייה הגרמנית שלנו בירושלים, מצאו לנחון להכניס בתוך התכנית העברית, גסטרו-ל"ה טפשית ברוסית... כנראה, כדי להנות את הקהל ואולי לכבוד המגרש הרוסי? בכל אופן, כשעמדו, השכורים הרוסיים על הבמה ושרו בלשונו של טרוצקי הורמו הידים למחיאות כפים וניכר היה כי נשמה חדשה נכנסה פתאום בקרב אחינו הרוסיים...
 ורשות הדבור נתנת בזמן האחרון להוד מעלת הרגלים... הבחורים והבחורות באחבי ומבני-דודנו לא יכלו להתאפק עד גמר ההצגה העברית מהחילו ווקדים באולם ושרים, בובליצקי הקיימנון הלאומי של הדור הצעיר... ושואל אני שאלה אחת: אלה הפרחחים ולבלר, הממשלה מאחבי, כשהם נמצאים-מהצגה אנגלית הם נשבים על מקומותיהם כגנטלמנים כאלו רגליהם לכתשתיים הוגשו ואינם מעזים להניע יד או רגל ולפתח פה מפני דרך-ארץ לגויים, והם מכים באצבע צרדה ויוצאים מכניהם ממש לקראת כל פומון משסמס היוצא מפי האנגלי, ואצלנו ב"שמחה יהודית" הרי הם נעשים ל"שקצים", עושים, אובסטרוקציה לעברית ומקומים רעש באולם - הדוקא מפקידי המוסדות שלנו! - ממש כהפרחחים הקטנים בסנימה בשעת הצגת "אדי-פולר" לקיים מה שנאמר: היה אדם באהלי האנגלים ופרא-אדם בנשפת-היהודים...
 עז מוח.

כלומר...

(מוקדש לתערוכה ותעשייה)

אם יהיה ערך התערוכה מתאים באמת להערכת המקומות להשכיר של מסדרות מי יערוך לך ומי יוזה לך, ארץ-ישראל התעשיתית?!

תושבי ארץ-ישראל מתחלקים לשני סוגים: סוג אחד בונה ווצר, סובל, לחם וסוג שני עומד על גבו ועושק, סטיסטיקות, מפקדים, תערוכות והיאגודות. המפעלים של הסוג השני עולים פידעש על אלה של הסוג הראשון.

יש מזל לישראל!

כשאין לנו עדיין ארץ—יש לנו כבר, מקפכה ובטום צצה-המעשית—"היריד" מוכן... אצלנו נוהגים להתחיל את הבנין מהגג: מסדרים תערוכה נאחרית עושים, תעשייה.

לעולם ימשכן אדם מישראל בארץ-ישראל הזכר למראשותיו ועשה את עצמו לבעלת-תעשייה, מובטח לו לחיי עולם הזה: מימינו—רוטנברג, משמאלו—גולדוסר ועל ראשו שכונת אפיק.

ומעשה ביחודי שהתחיל כאן בתור מלמד הדקדקי ולא הצליח; מה עשה? הלך ובנה בית בכר, שנמכר אחר-כך במכירה פומבית; מה עשה שוב? — הלך ויסד בית-החרשת בארץ-ישראל והצליח האירה לו פנים והוא כהיום אומר "עושה" וממחר "כעשות" ועיקר מלאכתו—השגת כסף—נעשה ע"י אחרים.

ירושלים ותל-אביב

(בין שני הצדדים)

- נו, מה נשמע אצלכם בירושלים?
- עובדים מעט ורוקדים הרבה.
- ומה נשמע אצלכם בתל-אביב?
- אצלנו להיפך: רוקדים הרבה ועובדים מעט.

פרוגרמה חדשה בבה"ס של אגד"י

אחרי ההסכם החדש, שנעשה בין הועד הכלומי ובין אגודת-ישראל בדבר זכות האשה, החליטה המנהלת הגרמנית של האגודות בירושלים להכניס תקונים מודרניים בתוכנית-הלמודים בבתי-הספר שלה:

— עבודת-יד לילדות	— קליעת ציציות.
— כירורגיה לילדים	— מילה.
— ארדוכליות	— בנין סוכה.
— זואולוגיה	— הכאת כפרות.
— אסטרונומיה	— חידוש הלבנה.
— ספורט	— לשחות במקוה ולנענע בולב.

הלצתו של הרב קוק

מספרים כי פעם נסע הרב קוק עם בעל-עגלה יהודי מירושלים מחוץ לעיר וסבל מאד מהלצותיו הבעל-עגלות של נוהג-הסוסים שלו, ואולם כדרכו שתק, בדרך שאל בעל-העגלה את הרב בורגון: — רבי, האמת הדבר כי נגאולת ישראל יבואו שני משיתים? — כן, אמת—ענה הרב—משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, — ובכן, ילמדנו רבנו מפני מה נחוצים שני משיתים לנגאל את מעט היהודים? — נחוצים לנו שנים—ענה הרב בחיך ובורגון—אתר לנגאל אותנו מהגלות והשני מבעל-העגלות...

מושבות ישנות וחדשות

חברי המשלחת הצרפתית הנסקות שבקרו את ארצנו בזמן האחרון, התענינו מאד גם במושבות חברון וגם בקהילות החקלאיות של ה"קרנות".

— המושבות של חברון, הסביר להם בורה-הדקדק הפנאי ליצן, מסתיומת כלן ב"on כמו: Richon, Le Sion, Ekron, Zieron, ואולם הושבות החדשות, שלאחר המלחמה מהחלים כלם ב"התל" כמו תל-אביב, תל-חי, תל-פיות, תל-יוסף, תל-פז, תל-סקופ, והסכנאי הצרפתי רושם בפנקסו "תל-תלים" על קהילות עבריות חדשות בארצנו...

ארץ-ישראל היא ארץ זבת חלב ודבש. אבל בלי לחם אי אפשר לאכל את זה.

המשלחת הצרפתית בירושלים

כשאך הגיעה השמועה לפרוי הבירה ע"ד נסועת ה"צפלין" לא"י קמה מהומה ומבוכה בבית-המשלה וכלם צעקו פה אחד: — Comment? (הא כיצד?), אנהנו נתן ל-Boches (בוש"ש שם גנאי לגרמנים — כנראה מלשון בוש בעברית...) לסדר לחם נסיעה רגשנית? כו בפאלסטין?

קם המניסטר פנליבה ואמר: שא, שא, רבותי! יש צורך נשלח גם אנחנו משלחת לא"י. יש לנו בירושלים אצל ה"סיוניסטים" אחד מתלמידיו, מהנדס-מעופף, והוא יסדר, סרסקי—למשלחתנו הסכנאית וישכחו את ה"צפלין". נשלח אנשים לראות את הסכניקה והתעשייה בא"י, כל זה בירי היהודים שם. היהודים אהבים בקורם ביחוד של גויים. כל מה שיש בשמים יש בארץ: "הבנש" באויר גאנו בנבשה.

אכן, ראש-של מיניסטר!

ובשגגיע המכתב גפרו הבירה לירושלם עיר בירתנו ע"ד נסיעת המשלחת הצרפתית בירושלם קמה מהומה ומבוכה באגודת המהנדסים והארדיוכלים. היות שנשיא הסניף הירושלמי הנא "גרמני" בחרו בוועדה לקבלת פני האורחים בחברים "צרפתיים"

ממאה-שערים, מתל-פיות, מהאליאנס ומאוונגריה... והועד נגש מיד לפעולה: עשו אספות והחליטו לסדר פה ובנקט לכבוד המשלחת, ומרב התפעלות שכחו להזמין את רב החברות...

המהנדסים פנו לכל המוסדות-הרשמיים לשלה את באי-הכחם למשתה ולדבר על התעשייה בארץ. כשהלכו למלון-יוזל לא מצאו שם את המוליר הראשי. סגנו חשש לענות להם מפני הגורה האוסרת עליו לקבל אנשים בהמ"צ בשעה שהמוליר הראשי נמצא בתוך ירושלים ובאזור שני קולומתר וחצי סביבה... ולא נשלח ב"כ מלון-יוזל מנהל התעשייה הביע את חפצו להשתתף בשמחה אבל חבר המהנדסים יעצוהו לשלה את נאומו ל"מסאטא" או ל"תלכרי"...

אובד-עמי הכין את ילקוטו ללכת אל המשלחת, ואולם ההחלף קרן-הקיימת התנגדה בחולט: החברים הם נוצרים, לא יתנו כלום לק"ק ולא ירשמו בספר-החובב — לא כדאי להשתתף בפנקס.

באין ברירה — בקרה המשלחת את ה"אליאנס" שלה. אבל רק את בית-הספר למלאכה. הבל, שלא בקרו גם את בית-הספר העממיים של ה"אליאנס" ולא ראו את המורות הצרפתיות שהתכוננו לבקר בה. והזמינו שמלות חגשות מה "Galeries Lafayette" בלי מכס.

אבדיצחק.

על "היריד" הפרטי

של בעלי "מסחר ותעשייה" בתל-אביב

דרך אלפי אנשים ונשים וטף החוקים, צפופים ומעורפלים בערפלי אבק, נדהקתי גם אני ונכנסתי סוף סוף לתוך אותו המקום הנקרא בהעתונים שלנו בשם "התערוכה והיריד" ביום הפתיחה.

הודות להאבק הרב, שבו היה הלום כל המגרש אשר דרך בו נכנסים להמקום הנקרא "התערוכה והיריד", לא יכולתי לפתוח את עיני ולראות מה מסביב, נאלצתי איפוא להסתפק במה שאוני שמעו.

במבוא

— פו! או! אבק! — קרא אורח אחד, התעטש והוסיף — וכי לא יכלו לשחד את האבק הזה במעט מים לבל יפריע מלראות את כל הנמצא והנעשה פה? "אפטשו!"...
— וכי מי זה שם לב לקטנות כאלה ב... אפטשו!... "תערוכה" וגם "יריד"? — ענה שני והתעטש גם הוא.
— מי יודע! — הסס אחד הפועלים — אולי רצוי להם למסדרי "התערוכה והיריד" שמבקריהם לא יראו מהנמצא והנעשה כאן?...

אפטשו! — התעטשו כלם יחד כמו ב"מטאטא" לאות הסכמה...

על הבמה

— איפוא הוא שלחן העתונאים?
— איזה עתונאים?
— עתונאי הארץ ועתונאי הוויז'נלארץ.
— וכי מה להם להעתונאים ולמסדרי התערוכה והיריד?...

— מדוע אתה משחמם ככה? שלושה "קוניילעמליך" עשו מסחר שקלאו בשם "התערוכה והיריד", חכרו את המגרש והבתים של "יהודה אינדוסטריאל קורפוריישן" אשר באמריקה והשכירו מקומות לכל חנוני, סרסור וסוחר, ובעד כל צעד ושעל דרשו וגם גבו טבין ותקילין ממש כמו בתערוכה אמיתית, ופתאום באים באי-כח העתונות ודורשים כי יתנו להם מקום גם בשביל שלחן וגם בשביל כסא לשבת! הישלמו בעד העונג הזה?
— בודאי שלא ישלמו! דברים כאלה מקבלים העתונאים בחנם!

— בחנם יכולים אנחנו ליתן להם רק צרבת או פצע ואפילו קדחת, אבל לא מקום לשבת וגם לכתוב בשעת פתיחת "התערוכה והיריד" שלנו שכל אמה ואמה בה משקלה לא יספיק כי אם זהב! — ובכן?

— ובכן לא הזמינו את העתונאים ואין מקום בשבילם חנם!
הטוען בשם העתונאים מתרגז מדברי ה"הסדרן", נדהק ועולה על הבמה, ה"הסדרן" עוצר בו בקראו:

— אינני מבין אדוני, מדוע אתה מפריע את ה"סדר"? וכי תהיו ותעזו להכנס למערכת "מסחר ותעשייה" שלנו ולדרוש כי יתנו לך גם שם, בסא לשבת ושלחן לעבוד עליו את עבודתך העתונאית? איזו חוצפה?
— אמנם צדק! — לוחש אחד העתונאים באזנו של העתונאי הנרגז בעלי "מסחר ותעשייה" עשו מסחר עם "התערוכה והיריד"; "התערוכה והיריד" המה איפוא רכושם של בעלי "מסחר ותעשייה" ומה לך כי תלין עליהם?...

— ומתגע איפוא בא איוון דיונהוף ראש העיריה שלנו ומחפאר בשמנו ברכושם הפרטי של בעלי "מסחר ותעשייה"!
— כך דרכה של תל-אביב להתפאר ביומנתם ורכושם של אנשים פרטים ולחיות על חשבון אחרים. כל חגיגות ימי הפורים יומתו, עבודתו יצירתו — רכושו של איוון אגדת, ותל-אביב מתפארת בהן כאילו היא היא היתה בעצמה מסדרת את החגיגות האלה. וככה מנהיגה אצל כל דבר "היסה" מחזיקה את בתי החולים של תל-אביב, ההנהלה הציונית — את בתי-הספר של תל-אביב, התיירים בונים את בית הכנסת המרכזי שנה, האמריקאי איוון בלום בונה את בית העם שבה, וכן הלאה והלאה, ותל-אביב מתפארת ומתגאה בבתי החולים, על בית הכנסת המרכזי וכי שבה!...

— לדעתך, צריך איפוא לעבור בשתיקה על כל ענין התערוכה והיריד מבלי לכתוב על אדותם דבר בהעתונים שלנו? — בודאי! הן אפשר הוא הדבר שבעלי "מסחר ותעשייה" כלומר: בעלי "התערוכה והיריד" הפצים דוקא בשתיקה זו ונות להם שלא נכתוב על אדותם משנכתוב... מי יודע? התערוכה והיריד המה שלחם כמו "מסחר ותעשייה" ורשות היא לכל אדם לעשות כחפצו הוא...

בהביתנים

— הכל הפוך אצלנו בתל-אביב. בנוהג שבעולם שבתערוכה משתדלים להציג ולהדגיש דוקא את תוצרת הארץ ופה חגיגתו ביותר את תוצרת הוויז'נלארץ ערמו בבנין אחד ובצפיפות ודחק כזה שאפילו עין חודרת איננה יכולה לראות את הנחוץ והראוי להראות.

— אין ברירה, הבייבי! קבוצת-פועלים קואופרטיבית לתעשיית כל מיני מברשות, נקיין" היא עניה ואין באפשרותה כחכור מקום רחב וגדול כזה של לורד מלטשיס, זינגר וכדומה מהחברות לתעשיית חריל, ואל נא תשכח כי את "התערוכה והיריד" סדרה לא ארץ-ישראל ואפילו לא תל-אביב כי אם בעלי "מסחר ותעשייה" והמה, כמובן, קודם כל בשביל האינטרסים הפרטיים שלהם ולא של היצרנים הארץ-ישראליים.

סך-הכל

— מה דעתך על "התערוכה והיריד"? — שאל אחד האורחים את רעהו בעזבם את הביתנים והמגרש של "יהודה אינדוסטריאל קורפוריישמן".
— פה לא "תערוכה" כי אם "יריד", ו"יריד" טוב, אבל רק בשביל שלשה בעלי "מסחר ותעשייה" שסדרו אותה...

ובשלחן המשתה נפקד מקומם של רוב חברי האגודה היו "ברוגז" על האורחים הצרפתים, שהקדימו לבוא לפני ה"צפלין" הגרמני.

באו רק המומחים לבנינים ול"סנדוויטשים", להשמל, למים לנאומים וגם לנקיון, כלם באו ונראו גם שלש גברות ורצי לשם דיקורציה בלתי מומחית, וששמעו נאומים נלהבים ביחוד מפני חזקן לופה, ויהי כי טוב לב מנהל המשלחת ביין וישא את מנאמו הגדול ויאמר כי בשעה שהיה נצב על נקודה גבוהה, מעל הר הצופים, על ראש האמנה הנשקף על פני הישימון, ראה לא רק את מאדאם לוס המטיילת על שפת ים-המלח ואת רחב הזונה בעלת המלון הגדול בוריהו, כי אם גם את עבודתם הכבשתו של הציונים בא"י.

המשלחת הצרפתית הרימה כוס:

Vive la Palestine! (תחי א"י).

והמזכרסים ההודים יצאו מכליהם וצעקו ג' פעמים:

Vive la France! (תחי צרפת).

Je vois tout.

וכן הלכו מחיל אל חיל ומחאליאנס ליבצלאל: הפרופיסור החביב קבל אותם בשפתו הצרפתית בהבהה הספרדית:
— C'est la madame שלי: אמר להם בהציגו לפניהם את רעיתו.

האורחים הצרפתים השתוממו על העבודה הנפלאה של המוסד והביעו את התפלאותם על האמנות העברית בירושלם שראו בבצלאל, וביחוד התעכבו על תמונות הפרעות של אבל פן, שעשו עליהם רשם כביר.

באוניברסיטה (מכללה בלעז), נתקבלה המשלחת בכל הכבוד והמנוס ע"י הד"ר מנגס, ואולם כשהודיע להם כי הוא ה"קנצלר" נודעו קצת — כנראה נזכרו בבוסימרק...

ושם זכתה המשלחת לראות מה שלא ראתה שפחה על ים-המלח: קולקציה של דוקטורים ופרופיסורים, עכברים לבנים, הד"ר הנשר החביב שלא פסקה המקטרת והסיגרת מפיו, חידקים ועקרבים, אחיו של הפרופיסור-המנהיג, האמפיתנאחרון, הסנגורים הלבנים שהכינו לכלם לכבוד היום, רק-דבר אחד לא הראו להם — את המזכיר הראשי, פשוט מפני שהאיוון המזכיר הראשי אינו עובד ביום ששי...

החשמל בירושלים...

בשביל מי שר הזמיר?

שני אכרים רוסים, איבן וסטיפן, הלכו שניהם לטייל ביער ושמעו פתאום קול הזמיר.

— שמע'נא, אחא, — אמר האחד לשני — איך הזמיר שר לכבודי?

— לכבודי שר הזמיר! — ענה השני בזעף.

הזכוח נתלהב, עבר מפה ליד ולאגרוף ולמהלומות עד זוב דם.

רץ אחד מהם ישר לערד וספר לו את כל המעשה.

— טוב, — ענה הפרקלים — רק תתן לי מאה רובל למפרע בעד עבודתי.

— טוב — ענה האכר — ובלבד שתלמד אותו ד"א וידע כי בשבילי שר הזמיר.

עודנו מדבר והנה בא האכר השני אל הערד וספר לו את כל המעשה.

— טוב, ענה הפרקלים, רק תרלי מאה רובל למפרע.

והאכר הוציא את הכסף ומסר מיד לערד, ובלבד שילמד ד"א את השני וידע בשביל מי שר הזמיר.

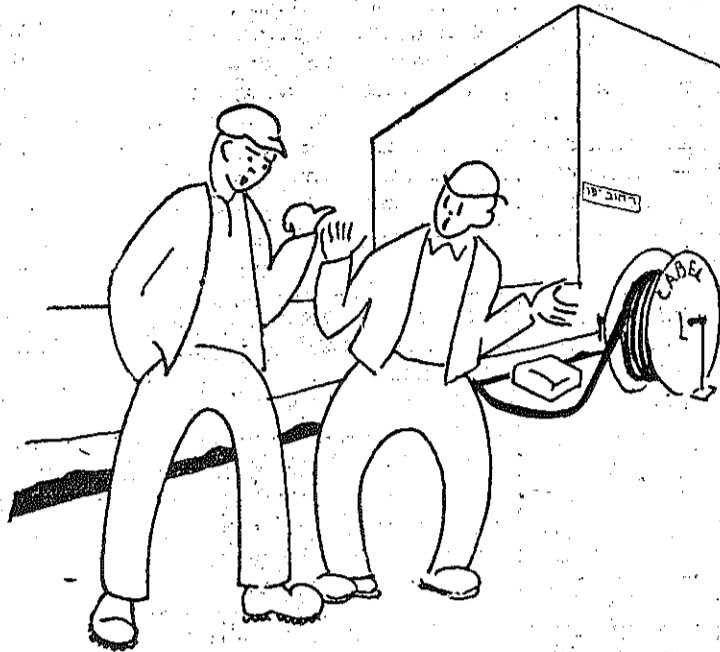
כשיצאו שניהם אל החצר ונפגשו יחד החל שוב הזכוח ביניהם:

— בשבילי שר הזמיר!

— לא, כי בשיבולי שר הזמיר!

בינתים הוציא הערד את ראשו מן הפתח ואמר להם:

— לא בשבילך איבן ולא בשבילך סטיפאן שר הזמיר כי אם בשבילי... ובדברנו ככה דפק בידו מתוך רצון על כיסו...

א, דונה

יחודי א': מפני מה קורבים הפועלים הערבים את חוטי החשמל באדמה?

יחודי ב': סמל לביתנו הלאומי...

מקטורת טבק גלילי

הבר בהסתדרות...

לחצנת, יעקב ורחלי עיי, האחלי בדגניה בא גם פג. צעיר מראש-פנה השומר את הפרדסים במגדל חיפה. הוא עמד לפני הקפה לקנות כרטיס.

— מה ימחיר הכרטיס אשר תבקש? — שואלו מוכר הכרטיסים, חבר ארמזם מקבוצת דגניה.

— כלום אינך יודע בעצמך? — בארבעה גרשים, כמובן, כרטיס של חבר הסתדרות...

— ההקדן חבר בהסתדרות? — שואלו מוכר הכרטיסים לאחר שמדרו מכף רגל ועד ראש והסתכל בעביה השחורה העוטה את גופו הבריא.

— אוף!... חבר וקמשה'ן קושיה יפה אתה שואל! — ענה פ.ג. לאחר שהכרטיס היה מונח כבר בידו — הרי אני חבר בהסתדרות, בני בנימין מאז הוסדה ירדתי חסוב!

בעשן יכלה

כשבא ביאליק לאי וסייר את מושבות הארץ, סר גם כמושבה קטנה ויפה בגליל-העליון. בשיחתו עם הזקנים, שאל ע"א הענק העיקרי שבו מספלים האכרים.

— ס—ב—ק! — ענו לו מבלי לחשוב הדיבה.

— אוך טבק... הן הוא בעשן יכלה — סגן ביאליק דרך בדיחה... ונבואתו נתקיימה אמנם במשך הזמן.

בן אב"י — תוחחן?

בפתחה החגיגית של כנוס, בני-בנימין בראש-פנה, שנערך בהשתתפותו של איתמר בן-אב"י הנגיד, המברך בשם המושבה, מר א. ב. — לי את מאמריו של ה"פשיסט העברי" שלנו באופן זה: "כל מאמר של בא, הוא תוחח 42. כל שורה — פצצה! כל מלה — כדור! וכל אות — חץ!"

ואחרי כל זה עוד מתאוננים אנו שאין לנו, תוחחנים" ואין בידנו נשק כדי להגן על עצמנו בעת צרה... אולם, 'חס! שמא יודע הדבר לממשלה...

נואם באותיות לטיניות.

בשעה שנאם אב"י בכינוס בר"פ את מנאמו המפוצץ, פנה אחד הנוכחים ואמר לחברו בלחש:

— מה זה הפכו עליו עולמות ואמרו שרוצה הוא לטינית. הרי שמע'נא כיצר נואם הוא בעברית פשוטה ולא רק כמונו — אלא ממש כספרדי...

— טפש — עונה השני — אמנם נכון שהוא נואם בעברית יפה אבל האיך מרגיש שהאותיות, האותיות הן לטיניות?...

ימי המשיח

באחד הלילות היפים של ראש-פנה, טילו שלובי זרוע מחוץ למושבה, כתב "דאר-היום", הקורספונדנט של ה"ארץ" ומשורר של "דבר" והיו משוחחים מתוך ידידות על עניני כנסת ישראל, מלחמת המעמדות בארץ, שאלת העבודה העברית, הסוכנות וכיוצא בזה.

פתאם העיר אחד מהם:

אילו כמונו עכשו, הלכו גם זיבוטינסקי — בן-אב"י, דר גליקסון וברל כצנלסון, שלובי זרוע ושוחחו מתוך הבנה הדדית כמונו בענינינו הלאומיים — בודאי שלא היה מאחר המשיח לבוא...

פטום-הקטרת

שניהם ביחד — אי-אפשר!

— הכל פה טוב מאד — אומר יהודי מתא לאחד התיירים ממבקרי התערוכה — יש כאן בחי-ספר עברים, תערוכה, קרינבל, נשמה עברית, אבל — פרנסה אין לי!

התייר האמריקאי: מה? רוצה אתה בשני הדברים: גם ארץ ישראל וגם פרנסה? זהו כבר יותר מדי!

עין תחת עין...

האב (לבנו הקטן שנכלל במבחן באמריקה) הידעת בני כי גאורג' ושינגטון היה בגילך לאדם העומד ברשות עצמו?

הבן: והידעת, אבא, כי בגילך אתה היה כבר לנשיא הקהילה?

"גידלים" בחנוכה...

(במחירת נ. ז. ורשלים)

— ועדיין אומרים כי אין שמים לב לחנוך התרבותי של ילדינו בירושלים!...

ז. קוטלר וירושלים.

טביב העולם באוירון.

שיחה עם טרוצקי.

ביעה מועד ימים ולילות ואחרי נדודים ועל רב עלתה לי סוף סוף, להשיג את טרוצקי בדרך נודו ולקבל ממנו את האויר טרביור הרצוי, שהבטחתי לקוראי, התותח גליון א.

— האווער טרוצקי! — פניתי אליו בשפה העברית של ה"עמס" ("אמת") — תסלח נא לי על הפריעי את נסיעתך הבלתי סופית ועכבי אותך בדרך הארוכה! מה לעשות? אינני יודע את כתבתך הנכונה!

— ושאל (לצער) — פנה טרוצקי — גם אני בכבודי ובעצמי אינני יודע עדיין את כתבתי הנכונה.

— ומי יודע? — תאב הייתי לדעת.

— ה' הוא היודע! — ענה טרוצקי ברצינות והרים את עיניו לשמים.

— מה? — נשתוממתי — וכי כבר חזרת בתשובה והחילת להאמין באלהי ישראל?!

— חלילה וחס! — חיד טרוצקי — אמרתי ככה רק בצחוק...

— ובכן, האווער טרוצקי, תגיד נא לי: מדוע שכחו אותך מסיביר? וכי איננה די טובה ומתאימה בשביל, קונטרס רביליציוני נירי שכמוך?

— סליחה, אזרח קוטלר — התרעם טרוצקי — לא שלחו אותי כי אם לקחו אותי, או — יותר נכון — עזבו את רוסיה מדוע?

— יגן כי רוסיה הגדולה היא קטנה במאד לגבי אדם גדול כמוני.

— ומדוע היית לנסע תמיד, האווער טרוצקי? האמנם הפך אתה להתחרות עם מנדלי מוריס ולכתוב מחדש את "מסעות בנימין השלישי"?

— האווער סטאלין החלים כי זקוק אני לחופש ומנוחה יגן כי עבדתי קשה, ממש יותר מכפי כוחתי, והנני עוף למאד.

— ואיך הוא המצב לאמיתו? האמנם עוף אתה כל כך עד שבאמת כבר היית לאינבליד כזה אשר רק החופש והמנוחה יפים לך?

— כופראני בוד'! — (ישמרני השם) — קרא טרוצקי בגאווה עשויה — לאמיתו של דבר יכול אני להבטיחך כי יכול אני לעשות עוד כמה וכמה מהפכות, ואפילו היותר גדולות! וכי

מה חן מהפכות, ואפילו גדולות, אצל מומחה ומנוסה כמוני! טרין טראווא! (קש וגבבא),

— ואלא מאי? — ויכול הייתי להנפש גם בה, קרעמעלי שלנו, אשר במוסקבה הבירה. אבל דעתו של סטאלין היא כי אפילו חנוני רגיל, כשהוא זקוק לחופש, צריך הוא לנסוע הרחק, הרחק מאד מה, קרעמעלי שלו, והמקום היותר נאות בשביל חופשתי ומנוחתי הוא, לדעתו, — הוידלארץ.

— אוירא דרוסיה — אומר סטאלין — הוא בשביני סטיחמות, בחוץ לארץ — הוא אומר — ישנם בתי-הבראה יפים, פנימיות מסודרות היטב ורופאים מומחים, וכי על כן רק שם בחו"ל, אוכל לדעתו להנפש ולהחלים...

— ומדוע באמת לא תקבע את מושבך בחו"ל? — בחו"ל? — כעס טרוצקי — וכי משוגע אני לעזוב את גן-עדן הסובייטי ולהשתקע בחו"ל שלכם הבורגני והקובץ? בארצות שכלי אדם בהם נושאים מכנסים שלמות בלתי קרועות ומטולאות, אוכלים לחם וחמאה כמעט לשובע ומוכנים בשבילם תמיד כל אותם צעצועי הילדום, שקוראים להם, "צרכי החיים"?!

— אבל... — נסיתי להוכיח אותו על שגעונו, והוא הפסיקני ולא נתן לי להמשיך את דברי.

— מה, אבל? הפך אתה שאני, לעאן דאוידאוויטש טרוצקי, אתי שב בארצות הקפיטליות והאימפריליות, שבהן אדם מוצא את לחמו יום יום בלי שום תור וכלי, ברויט-קארטען, ילדים עברים לומדים חומש עם פירוש, יהודים יש להם בתי כנסיות ומתפללים בהם, סופרים ואמנים אנשים חפשים המה ואינם תחת השגחתם של ה"יעוסקעציע" והאכרים מוצאים את לחמם מן הארץ ואינם רואנים לטובתה של האנושיות הירוותה? לא חביבין! לעאן טרוצקי לא יעשה כדבר הזה! הנני די ישר ואידיאליסטי לבעוט בארצות כאלה ולירוק (נאפלעוואט) עליהן!

— ומה איפוא תעשה? — שאלתי ברסט.

— את רוסיה כבר הפלתי לגן-עדן במלוא המובן של המלה. עכשיו הפך הייתי להפוך את כל הארצות, את כל העולם כולו לגן-עדן כהרוסי, אבל...

— אבל כבר תש כוחך — נסיתי להוציא מלים מפיו.

— כלל וכלל לא! כוחי לא עובני, ככוחי אז, בימי ה"צאר", כן גם כוחי עתה, בימי סטאלין...

— אלא... — אלא ששום ארץ ומדינה איננה נותנת לי להכנס בתוכה — נאנח טרוצקי וחוסף — קוהיתי להתישב באפגניסטן, אבל לדאבוני לא דקדק כאווער אמאנולה לעשות את המהפכה כמוני, וטפס זה לא נוהר ועשה את המהפכה בארצו בלי עזרתה של "טשקא". מובן איפוא שלא הצליח? ונראה שעדיין לא אוכשר דרא'!

— ובכן תסע ותגידו ככה ותשב במנוחה בהאניה שלך עד שיוכשר דרא' — שאלתי.

— לא, חביבין! אינני מה, מעשיווינקים, ש"שבור ער המהפכה (בימי ה"צאר") וגם לאחריה (בימי)...

— ובכן, מה איפוא תעשה עכשיו? — חושב אני לנסוע לארץ-ישראל שלכם, זו היא עכשיו הארץ היחידה, אשר הכאווייריים (חברים) שני נכנסים בה כמעט בלי שום עכוב ועוברים בה בלי שום הפרעה. ועד כמה קלים ונוחים להם שם החיים תעיד העובדה, שעלתה להם להכניס באי כח גם לעירית תל-אביב ואפילו לאספת הנבחרים. בזה האחרונה הכניסו ששה כאווייריים! מתירא אני רק מפני זבוטינסקי פן לא יתן לי הוא להכנס לארץ-ישראל מפקד התחרות. הן אני הנני יוצר הצבא האדום והוא יוצר הגנדה בפרוטרומפלדור; אני מחזיק ב"פרינציפ" הידוע, מי שאיננו עמי, הוא נגדנו, והוא גם כן מחזיק ב"פרינציפ" זה. קצות הדרך אני נהוא נמצאים ממש עכ"פ אחד וכי על כן אין אני והוא יכולים ללך בפופה אחת. ומי יודע? אולי יצליח הוא קודם ואו בודאי שיהיה בארץ-ישראל "טשקא" כזו שהנהגתי אני ברוסיה, ואו יבוא הקץ לכל מתנגדיו ואפילו אלה שאינם מתנגדיו אבל אינם ריביוניסטים, אין לדבר כי אני בודאי אהיה הקרבן הראשון של ה"גילטינה" המודרנית שלו...

— מודה אני ומתודה כי דברי, טרוצקי, אלה האחרונים לא נעמו לי ביותר, אם כי יש בהם מעט מן האמת...

— מהרתי איפוא לעזבו בברכתי אותו ברכת, שלום ברוסיה, — שלום וברכה! — קרא טרוצקי אחרי בעברית — להתראות.

— אבל... למען השם לא בארצנו! — עניתו ואעוף.

ידיעות אחרונות

הצפלין והספרדים

הקהלה הספרדית שלנו בחיפה שלחה מכתב-תודה לדאר-היום, שהדפיס מתחה לתמונת הצפלין גליון קס"ג מיום ג' את הדברים האלה: "הצפלין בדרכו לאמריקה משקיף על המדינה הספרדית, וספח את האי הפורטוגלי הזה לספרד."

זיבוטינסקי ענה להם בחביבות, כדרכו, כי את הספוח הזה עשו עזריו לא חלילה מפני עם-הארצות שלהם בגיאוגרפיה אלא מטעם דיפלומטי: מפני כי לקח את "דאר-היום" מהספרדים ומסרו לרוסים ע"כ נתן את האי מדוירה לספרדים, לשם פיוס... הקונסול של הספרדים בא"י סיניור אלמליח, לא נחפזים עדיין.

פורד החדשה אינה מכונת סתם!

זוהי כלילת-יופי
מפלאות גאון-עולם,
מכונת-פלאים ממש!

חברת-עצבים, זריזה ומזורזת, רגישה שברגישות -
דומה היא לבחורה צעירה, שדם-תועפות זורם בעורקיה.

זהו יצור חי!

טשרלס קורם ושותפיו

הסוכנות הכללית לארץ-ישראל, סוריה, לבנון ועבר-הירדן

המשרד הראשי: בירות, פלאס אסור
ת. ד. 221 - תלפון 402 - המען למברקים: קורם

ירושלים, רחוב ממילה - חיפה, רחוב אלנבי - יפו, רחוב המלך גורג'י.

- סניפים בסוריה ובלבנון:
- Rue des Haies בירות
 - Grande Place דג'וני
 - Place du Manché חמה
 - Rue Municipale חומס
 - Place Cheick Daher לאטאקי
 - Bab-el-Foea צור
 - Place de Justice טרטוס
 - Place du Tall טריפולי
 - Place des Hotels זהל
 - Boulevard Naoura חלב
 - Place Gouraud אלכסנדריטה
 - Place du Serail אנטיוכיה
 - Place Centrale בטרון
 - Rue de Damas כאטורה
 - Place Salhié דמשק
 - Route Nationale דאמור
 - Place des Autos דגיבל

בני-הספרים הליצמי
והאוניברסיטאי
ירושלים

דפיס עזריאלי, ירושלים.

האחראי: יוסף קסוטו.

א. ח.

זו מקרבו